

Principper for fremtidens velfærd

1. Fremtidens velfærd skal gøre en reel forskel for borgerne

Det kan lyde banalt og åbenlyst, men en påstand kan være, at en stor del af den velfærd, vi producerer i dag, ikke gør en mærkbar forskel for borgerne, fordi den er udviklet ud fra en *one size fits all* logik, som ikke i tilstrækkelig høj grad tager højde for den unikke borgers situation eller for kompleksiteten i velfærdsudfordringerne. Bagsiden af de universelle velfærdsrettigheder kan derfor være, at de rettigheder, borgerne har, faktisk ikke er det, de har behov for. Vi er nødt til at finde ind til kernen i dét, der gør en forskel for den enkelte borger.

2. Fremtidens velfærd er relationel

Hvor den klassiske velfærdsmodel er ydelsesfokuseret, er den nye velfærdsmodel mere relationel og understreger betydningen af forbundethed. Den nye velfærd har mere fokus på de menneskelige aspekter af velfærden, hvor den klassiske velfærdsmodel har en mere produktions- og ydelsesbaseret tilgang. Udfordringer som f.eks. ensomhed og social eksklusion kan kun løses med en mere relationel tilgang til opgaveløsningen, der i højere grad har fokus på den menneskelige faktor. Vi skal kort sagt have mindre system og mere fællesskab.

3. Fremtidens velfærd skal forebygge fremfor at afhjælpe

Den nuværende velfærdsmodel er problemfokuseret og har til formål at løse de udfordringer, der løbende opstår i samfundet. Men modellen har desværre den bagside, at den aldrig får taget fat om nældens rod og får forebygget, at nye velfærdsproblemer opstår. Der er brug for at udvikle en ny velfærdsmodel, som i højere grad fokuserer på forebyggelse og resiliens, og der skal udvikles nye incitamentsstrukturer, der reelt understøtter forebyggelse f.eks. gennem strategisk brug af sociale investeringer.

4. Fremtidens velfærd skabes i krydsfeltet mellem sektorer

I den klassiske velfærdsmodel bliver velfærden i høj grad produceret af stat, region og kommune i et klassisk opgavehierarki, mens civilsamfundet er overladt til en perifer rolle. Men de velfærdsudfordringer, vi i dag står overfor, er af en sådan karakter, at ingen aktør kan lykkes alene. Skal vi f.eks. skabe et sammenhængende sundhedsvæsen, er det afgørende, at både region, kommune og civilsamfund bliver en del af løsningen. Det er der heldigvis flere og flere eksempler på, men erfaringen er også, at det er svært at lykkes med i praksis.

5. Fremtidens velfærd har mindre suboptimering

Et af de måske allerstørste potentialer ved fremtidens velfærdsmodel ligger i at undgå den suboptimering, der i høj grad præger den nuværende velfærdsmodel, hvor de enkelte enheder (fx en kommune) forsøger at optimere deres egen del af velfærdsproduktionen uden – groft sagt – at orientere sig i, hvilke potentielle, negative konsekvenser deres beslutninger kan have for den samlede velfærdsproduktion. Der er brug for en ny velfærdsmodel, som i højere grad fokuserer på den samlede velfærd fremfor produktionen i de enkelte enheder. Det kræver en styrket tværgående dialog og løbende, fælles prioritering.

6. Fremtidens velfærd bygger på en høj grad af tillid og autonomi

Lidt hårdt sagt er borgerne og de fagprofessionelle medarbejdere statister i den nuværende velfærdsmodel. Råderummet for, hvilke beslutninger, der kan træffes af de fagprofessionelle eller borgeren selv, er efterhånden så småt, at det i sig selv er en trussel mod den eksisterende velfærdsmodel, fordi dygtige fagprofessionelle forlader deres fag. Der er brug for at skabe et velfærdsmiljø, hvor der hurtigt og smidigt kan træffes beslutninger til gavn for borgerne gennem en mindre hierarkisk og bureaukratisk organisering. Det kræver en høj grad af tillid og autonomi.

7. Fremtidens velfærd bygger på eksisterende viden - men er hypotesedrevet og eksperimenterende

At udvikle en ny velfærdsmodel betyder ikke, at vi skal forkaste alt ved den gamle model og den måde, vi i dag skaber velfærd. Tværtimod. Vi skal bygge fremtidens velfærd på et fundament af det, vi allerede ved virker, men i søgen efter nye velfærdsløsninger er vi samtidig nødt til at arbejde mere hypotesedrevet og eksperimenterende. Vi skal turde at spørge 'hvad nu hvis?' og kunne afprøve nye idéer med afsæt i eksisterende viden. Nye udfordringer kræver nye løsninger, og innovationskraften på tværs af sektorerne skal styrkes.

8. Fremtidens velfærd er datadrevet og digital

Danmark er et af de lande i verden, hvor vi ved mest om borgerne – på godt og ondt. Vi har enorme mængder data til rådighed, og vi har en meget høj grad af digitalisering af vores samfund. I udviklingen af fremtidens velfærd er vores veludviklede registrering af data og høje grad af digitalisering et potentiale, som vi bør investere mere i at realisere. Mulighederne i brugen af AI i udviklingen af nye velfærdsløsninger er enorme, men også forbundet med svære etiske dilemmaer, som alle velfærdens aktører fremover kommer til at skulle forholde sig til. Principperne skal ses som et afsæt for den nødvendige debat om fremtidens velfærd og må gerne udfordres og udforskes.